

V Bruseli 26. 5. 2014
COM(2014) 292 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Piata dvojročná správa o fungovaní schengenského priestoru
1. november 2013 – 30. apríl 2014**

1. ÚVOD

Ako uviedla Komisia 16. septembra 2011 v oznámení o posilnení správy schengenského priestoru¹ a po získaní súhlasu Rady 8. marca 2012, Komisia predkladá polročné správy o fungovaní schengenského priestoru Európskemu parlamentu a Rade. Táto piata správa sa týka obdobia od 1. novembra 2013 do 30. apríla 2014.

2. SITUAČNÝ PREHLAD

2.1. Situácia na vonkajších schengenských hraniciach

V období od novembra 2013 do februára 2014 (mesiace, za ktoré boli údaje dostupné v čase zostavovania tejto správy) sa znížil počet odhalených neregulárnych prekročení hraníc v porovnaní so štyrmi mesiacmi, ktoré predchádzali hodnotenému obdobiu (júl až október 2013), čo možno považovať za normálne vzhľadom na sezónne výkyvy neregulárnych migračných tokov. Avšak v porovnaní s obdobím od novembra 2012 do februára 2013 sa počet odhalených neregulárnych prekročení hraníc zvýšil o 96 % (25 936 odhalení²). Taliansko, Grécko, Maďarsko, Španielsko a Bulharsko zaregistrovali najvyšší počet zadržaní v období od novembra 2013 do februára 2014. Celkovo došlo v roku 2013 k 107 365 odhaleným neregulárnym prekročeniam hraníc, čo predstavuje výskyt o 48 % vyšší ako v roku 2012. Počet odhalení a následkom toho tlak na hranice zostáva preto naďalej vysoký a môže sa aj ďalej zvyšovať, keďže tradične pokojné mesiace tohto hodnoteného obdobia boli poznamenané jednými z najvyšších počtov neregulárnych migrantov v histórii. Celkový počet za rok 2013 je porovnateľný s počtami v rokoch 2009-2010, ale predsa len nižší ako počet zaznamenaný počas Arabskej jari v roku 2011. Najčastejšie odhalené prípady neregulárnej migrácie sa týkali (za celý rok 2013) Sýrčanov, Eritrejanov, Afgancov a Albáncov.

Centrálne stredozemská oblasť bola hlavnou používanou trasou v roku 2013 a zaznamenala takmer štvornásobný nárast počtu odhalení (viac než 40 000) oproti roku 2012³. Za prvé štyri mesiace hodnoteného obdobia, za ktoré sú k dispozícii štatistické údaje (november 2013 až február 2014), bol nárast v porovnaní k tomu istému obdobiu predchádzajúceho roka štvornásobný (9 175 odhalení v porovnaní s 2 177 odhaleniami). Zatiaľ čo v novembri 2013 došlo k nižšiemu počtu odhalení ako v roku 2012, v decembri 2013 bolo zaznamenaných oproti tomu istému mesiacu predchádzajúceho roka (2012) päťnásobne viac prípadov. Počty za január a február 2014 boli 58– a 61–krát vyššie ako za tie isté mesiace predchádzajúceho roku⁴.

---

¹ COM (2011) 561 v konečnom znení

² Údaje v oddiele 2 (pokiaľ nie je uvedené inak) pochádzajú zo systému výmeny informácií siete agentúry Frontex pre analýzu rizík a vzťahujú sa na schengenský priestor a rovnako aj na krajiny uchádzajúce sa o účasť na schengenskom priestore. Údaje sa vzťahujú len na odhalenia príslušníkov tretích krajín na vonkajších hraniciach (okrem dočasných vonkajších hraníc) pri ich nelegálnom vstupe alebo pokuse o nelegálny vstup medzi hraničnými priechodmi. Údaje za Chorvátsko sú zahrnuté od dátumu jeho pristúpenia k EÚ.

³ Údaje za Apúliu a Kalábriu nie sú v týchto ani nasledujúcich údajoch zahrnuté.

⁴ Vyššie počty odhalení možno čiastočne pripísať operácii Mare Nostrum talianskych námorných síl, ktorá bola spustená v októbri 2013.

Ako predseda osobitnej skupiny pre Stredozemie uverejnila Komisia 4. decembra 2013 oznámenie⁵, v ktorom predkladá línie opatrení, ktoré majú prijať členské štáty, inštitúcie EÚ a ostatné orgány EÚ. Zahrnuté sú aj opatrenia posilneného hraničného dozoru prispievajúce k zlepšeniu situačného prehľadu na mori a k ochrane a záchrane životov migrantov. Vykonávanie príslušných opatrení má poslúžiť zachovaniu integrity vonkajších hraníc EÚ v stredozemskej oblasti.

Východná stredozemná trasa bola druhou najčastejšie využívanou trasou v roku 2013. Zatiaľ čo počet odhalení bol v roku 2013 na bulharských hraniciach na tejto trase takmer sedemkrát vyšší ako v roku 2012, ročná úroveň odhalení na východnej stredozemnej trase sa znížila o tretinu vďaka zníženému počtu odhalení na hranici medzi Gréckom a Tureckom, čo možno pripísať prebiehajúcemu úsiliu a operáciám na gréckych hraniciach⁶. Počet odhalení prudko klesol na bulharskej hranici v poslednom mesiaci roku 2013, ako aj na začiatku 2014, čo možno pripísať sezónnym výkyvom rovnako ako nasadeniu dodatočných zdrojov zo strany Bulharska.

Avšak pokiaľ ide o východnú stredozemnú trasu, v každom z prvých štyroch mesiacov súčasného hodnoteného obdobia bol počet odhalení vyšší než rok predtým. Bude potrebné posúdiť, či tento trend pretrváva a či sa na riešenie situácie vyžaduje prijatie ďalších opatrení.

Komisia plánuje vydať odporúčania pre Bulharsko a Taliansko, ktoré boli impulzom na vytvorenie mechanizmu včasného varovania, pripravenosti a krízového riadenia na základe článku 33 dublinského nariadenia III⁷, s cieľom podporiť tieto členské štáty pri príprave zvládať krízové situácie, ktorým čelia, prejaviť solidaritu a pomôcť žiadateľom o azyl, ktorí to potrebujú.

Západobalkánska trasa bola tretou najčastejšie používanou trasou, na ktorej došlo k trikrát vyššiemu počtu neregulárnych prekročení hraníc v roku 2013 ako v roku 2012. V rámci nej bol najvyšší tlak vyvinutý na maďarskej hranici. Pokiaľ ide o údaje dostupné za hodnotené obdobie, počet odhalení na západobalkánskej trase bol v porovnaní s predchádzajúcim rokom takmer dvojnásobný.

2.2. Situácia v rámci schengenského priestoru

Za prvé štyri mesiace hodnoteného obdobia, za ktoré sú k dispozícii údaje, bol počet odhalení neregulárneho pobytu⁸ o niečo vyšší než v tom istom období za roky 2012/2013 (109 712 odhalení, čo predstavuje nárast o približne 9 %). Za toto obdobie došlo k najvyššiemu počtu odhalení v Nemecku, za ktorým nasledovali Švédsko, Francúzsko, Španielsko a Belgicko.

⁵ Oznámenie Komisie o činnosti osobitnej skupiny pre Stredozemie, 4. december 2013, COM(2013) 869 v konečnom znení.

⁶ V roku 2013 bol počet odhalených neregulárnych prekročení hraníc na gréckych hraniciach mierne nad polovicu úrovne roku 2012, pričom na tejto konkrétnej trase tento počet klesol o 12 %.

⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov.

⁸ Ako je uvedené vyššie, údaje sa vzťahujú na schengenský priestor a rovnako aj na krajiny uchádzajúce sa o účasť na schengenskom priestore.

Agentúra Frontex z iniciatívy Komisie podľa plánu a na základe dostupných informácií predložených členskými štátmi pripravila špecificky prispôsobenú analýzu rizík v súvislosti s migračnými pohybmi v rámci EÚ/schengenského priestoru. Výsledky ukazujú, že väčšina neregulárnych migrantov nekončí svoju cestu prekročením vonkajších hraníc, ale pokračuje ďalej na iné miesta určenia v rámci schengenského priestoru. Analýza sa zameriava na štátnych príslušníkov krajín⁹, s ktorými sa najčastejšie spája neregulárna migrácia, pričom každá z týchto národností vykazuje určitý vzorec s ohľadom na sekundárne pohyby.

Ďalším dôležitým momentom vo vývoji bola skutočnosť, že sieť agentúry Frontex pre analýzu rizík začala s pravidelným zberom ukazovateľov týchto pohybov od januára 2014. Dvanásť členských štátov zatiaľ neposlalo svoje číselné údaje a ani údaje o ostatných členských štátoch ešte neboli kompletné. V tomto štádiu preto ešte na základe údajov nemožno vyvodzovať žiadne závery.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že niektorým migrantom nie sú odoberané odtlačky prstov, ako sa stanovuje v nariadení Eurodac. Migranti chcú možno predísť možnosti neskoršieho odoslania do členského štátu prvého vstupu z inej časti schengenského priestoru v zmysle postupov podľa dublinského nariadenia. V takýchto prípadoch by migrantom malo byť však poskytnuté jasné vysvetlenie, že odobratie odtlačkov prstov je právnou povinnosťou a že z takéhoto odmietnutia vyplývajú určité právne dôsledky. V prvom rade, pokiaľ si zažiadajú o azyl, takéto odmietnutie môže viesť k zrýchlenému posúdeniu ich žiadosti. Ak si o azyl nepožiadajú, malo by sa k nim pristupovať ako k neregulárnym migrantom a v tom prípade sa uplatňuje smernica o navracaní. Skutočnosť, že odmietli poskytnúť odtlačky svojich prstov, by mohla viesť k podozreniu, že majú v úmysle uniknúť, čo by mohlo byť odôvodnením pre zadržanie na základe preskúmania individuálnych okolností v súvislosti s každým migrantom.

3. UPLATŇOVANIE SCHENGENSKÉHO ACQUIS

3.1. Prípady dočasne obnovených kontrol na vnútorných hraniciach

V článku 23 Kódexu schengenských hraníc¹⁰ sa stanovuje, že členský štát môže v prípade závažného ohrozenia verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti výnimočne obnoviť kontrolu na svojich vnútorných hraniciach. V období od 1. novembra 2013 až do 30. apríla 2014 v dvoch prípadoch členské štáty dočasne obnovili kontrolu na svojich vnútorných hraniciach: Poľsko v dňoch 8. až 23. novembra (z dôvodu 19. zasadnutia konferencie zmluvných strán Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC), 9. zasadnutia konferencie zmluvných strán slúžiacej ako schôdza zmluvných strán Kjótskeho protokolu a 39. zasadnutia podporných orgánov) a Holandsko v dňoch 14. až 28. marca 2014 (z dôvodu samitu o jadrovej bezpečnosti, ktorý sa uskutočnil v Haagu). V súčasnosti sú dostupné výsledky dočasného obnovenia kontrol pre Poľsko, kde 38 491 osôb

⁹ Ide o Sýrčanov, Eritrejčanov a Somálčanov, Afgancov a Pakistancov, Alžírčanov a Maročanov, príslušníkov krajín západného Balkánu a Ukrajincanov.

¹⁰ Nariadenie (ES) č. 562/2006 Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc), zmenené nariadením (EÚ) č. 610/2013.

prešlo kontrolou, pričom šesťdesiatim piatim z nich bol odopretý vstup a 54 osôb bolo zadržaných. Žiadne zamietnutie vstupu nesúviselo s príslušnými zasadnutiami OSN.

3.2. Zachovanie neexistencie kontrol na vnútorných hraniciach

V rámci schengenského acquis existujú dve oblasti, v ktorých často dochádza k údajným prípadom porušenia, konkrétne ide o to, či vykonávanie policajných kontrol v blízkosti vnútorných hraníc má rovnaký účinok ako hraničné kontroly (článok 21 Kódexu schengenských hraníc), a o povinnosť odstrániť prekážky plynulej premávky, ako napr. obmedzenia rýchlosti, na cestných priechodoch na vnútorných hraniciach (článok 22 Kódexu schengenských hraníc). V období od 1. novembra 2013 do 30. apríla 2014 si Komisia vyžiadala informácie o možnom porušení článku 21 a/alebo článku 22 Kódexu schengenských hraníc v dvoch nových prípadoch (týkajúcich sa Talianska a Slovinska), uzavrela dva prípady (týkajúce sa Španielska a Švédska) a pokračovala vo vyšetrovaní troch otvorených prípadov (týkajúcich sa Rakúska, Belgicka a Nemecka).

V tom istom období Komisia v nadväznosti na opatrenia prijaté zo strany rakúskych a slovenských orgánov uzatvorila dva prípady porušenia týkajúce sa Rakúska a Slovenska z dôvodu nesplnenia povinností stanovených v článku 22 Kódexu schengenských hraníc. Komisia považuje súčasnú situáciu na hraničnom priechode Kittsee-Jarovce za splňajúcu právne predpisy Únie po tom, ako Rakúsko a Slovensko odstránili zostávajúce prekážky plynulej premávky, predovšetkým rýchlostných obmedzení, ktoré neboli založené výlučne na hľadisku bezpečnosti cestnej premávky.

Komisia 20. februára 2014 vydala odôvodnené stanovisko, v ktorom požiadala Českú republiku, aby zaviedla zmeny do svojich právnych predpisov tak, aby sa pokuty nemohli ukladať prepravcom, ktorí v rámci letov v schengenskom priestore prepravujú cudzích štátnych príslušníkov bez príslušných cestovných dokladov. Zavedením týchto pravidiel (ktoré sa majú vzťahovať výlučne na lety za vonkajšie hranice¹¹) na lety v rámci schengenského priestoru sa prepravcom uložila povinnosť vykonávať systematické kontroly osôb prekračujúcich vnútorné hranice, čo nie je v súlade s právnymi predpismi EÚ týkajúcimi sa zrušenia kontrol na vnútorných hraniciach.

3.3. Rozvoj Európskeho systému hraničného dozoru (EUROSUR)

Prevádzka Európskeho systému hraničného dozoru bola spustená 2. decembra 2013 v 19 členských štátoch schengenského priestoru na južných a východných vonkajších hraniciach. EUROSUR zlepšil schopnosť členských štátov zdieľať a koordinovať zdroje a reagovať na udalosti a situácie vznikajúce na vonkajších hraniciach. Všetky členské štáty, ktoré sa pripojili k EUROSUR v roku 2013, zriadili na svojich územiach národné koordinačné centrá. Agentúra Frontex napojila tieto centrá na komunikačnú sieť EUROSUR a napojí aj centrá vo zvyšných 11 krajinách v roku 2014. Agentúra Frontex začala tiež spolupracovať s Európskou námornou bezpečnostnou agentúrou (EMSA) a so Satelitným strediskom EÚ pri poskytovaní

---

¹¹ Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985, ako aj smernica Rady 2001/51/ES.

služieb a informácií na úrovni EÚ, napr. v oblasti systémov hlásenia lodí a satelitného snímania.

3.4. Údajné porušenie ďalších ustanovení schengenského acquis

V Kódexe schengenských hraníc je stanovená požiadavka, aby boli opatrenia týkajúce sa kontrol na hraniciach primerané sledovaným cieľom a nemali diskriminačný charakter. Príslušníci pohraničnej stráže musia pri vykonávaní svojich povinností plne rešpektovať ľudskú dôstojnosť kontrolovaných osôb a musia konať v úplnom súlade s Chartou základných práv a príslušnými medzinárodnými právnymi predpismi vrátane prístupu k medzinárodnej ochrane a zásady zákazu vrátenia alebo vyhostenia. Komisia začala v decembri 2013 vyšetrowanie v súvislosti s Gréckom, pokiaľ ide o obvinenia zo zlého zaobchádzania závažného charakteru počas operácií hraničného dozoru a zo zavračania od vonkajších hraníc. Podobne sa Komisia vo februári 2014 spojila s Bulharskom s cieľom posúdiť obvinenia zo zavračania zo strany bulharských orgánov. Komisia tiež v apríli 2014 kontaktovala Grécko a Bulharsko v súvislosti s operáciou na hraničnom priechode na grécko–bulharskej hranici, ktorá jej bola nahlásená ako údajne nespĺňajúca potrebné požiadavky stanovené v Kódexe schengenských hraníc.

V nadväznosti na referendum, ktoré sa konalo vo Švajčiarsku dňa 9. februára 2014 a ktoré sa týkalo zavedenia kvantitatívnych limitov na prísťahovalectvo, predložila švajčiarske orgány svoje návrhy týkajúce sa spôsobu realizácie výsledku tohto referenda. Komisia následne zanalyzuje možné implikácie na švajčiarsku účasť na schengenskom priestore.

V roku 2013 boli Komisii doručené sťažnosti na čakacie doby spôsobené kontrolami vykonávanými zo strany španielskych orgánov na Gibraltári. Vzhľadom na značný počet sťažností uverejnila Komisia potvrdenie o prijatí sťažnosti v Úradnom vestníku Európskej únie (2013/C 246/07). V nadväznosti na návštevu na mieste a uznajúc, že riadenie hraničného priechodu La Línea de la Concepción je náročné, vydala Komisia dňa 15. novembra 2013 odporúčania pre Španielsko a Spojené kráľovstvo s cieľom riešiť dopravnú situáciu na tejto hranici a pašovanie tabaku. Predovšetkým Spojené kráľovstvo a Gibraltár boli vyzvané, aby prijali opatrenia zamerané na účinnejší boj proti pašovaniu tabaku, aj prostredníctvom profilácie na základe rizika a kontrol na základe analýzy rizika pri výstupe z Gibraltáru, a aby optimalizovali právne predpisy Gibraltáru. Španielsko bolo vyzvané prijať opatrenia na zlepšenie dopravnej organizácie vrátane modernizácie hraničného priechodu, optimalizovať profiláciu na základe rizika a vyvinúť výmenu informácií o pašovaní tabaku s gibraltárskymi orgánmi. Komisia sa zaväzuje pokračovať v monitorovaní situácie na tejto hranici, ako aj spôsobu, akým obidva členské štáty prakticky realizujú príslušné odporúčania.

Transpozícia smernice o navracaní (2008/115/ES) do vnútroštátnych právnych predpisov

Lehota na transpozíciu smernice o navracaní (2008/115/ES) uplynula 24. decembra 2010. Všetky krajiny, ktorých sa to týka, s výnimkou Islandu, oznámili, že príslušná smernica bola v plnej miere transponovaná do ich vnútroštátnych právnych predpisov. Väčšina zistených problémov týkajúcich sa transpozície bola vyriešená upravením príslušných právnych

ustanovení příslušných členských států. Komisia nadále systematicky sleduje všechny zistené nedostatky a v prípade potreby začne vyšetrovanie.

Komisia predložila ako súčasť oznámenia o politike EÚ v oblasti navracania 27. marca 2014 svoju prvú správu o uplatňovaní navracania, v ktorej dospela k záveru, že príslušná smernica prispela k podpore plného rešpektovania základných práv pri spravodlivých, dôstojných a efektívnych postupoch v súvislosti s navracaním. Počet prípadov, kedy boli migranti ponechaní bez jasného právneho statusu, sa znížil, a dobrovoľný odchod sa všeobecne prijíma ako prvoradá forma návratu. Udržateľnosť navracania sa zlepšila zavedením reintegračných opatrení.

Tieto pozitívne zmeny potvrdili tak subjekty občianskej spoločnosti (MVO aktívne v oblasti migrácie), ako aj medzinárodné orgány (vrátane správ Komisie OSN pre medzinárodné právo).

Vykonávanie nariadenia o malom pohraničnom styku (ES č. 1931/2006)

Komisia sleduje vykonávanie režimu malého pohraničného styku od roku 2006, keď nadobudol účinnosť. V súvislosti s predchádzajúcou správou Komisia po doručení vysvetlení od príslušných členských štátov uzatvorila svoje vyšetrovania týkajúce sa štyroch členských štátov a dvojstranných dohôd, ktoré tieto krajiny (Maďarsko, Slovensko, Lotyšsko a Poľsko) uzatvorili so susednými tretími krajinami, a požiadala príslušné členské štáty o poskytnutie informácií o ďalšom vývoji situácie. Komisia pokračovala súčasne vo vyšetrovaní v súvislosti so Slovinskom, ako aj s dvomi prípadmi porušenia (jeden sa týkal Lotyšska a druhý Poľska).

Komisia prijala 17. februára 2014 Správu o fungovaní výnimočného rozšírenia oblasti režimu malého pohraničného styku v kaliningradskom regióne Ruskej federácie a v určitých poľských správnych okrskoch (Report on the operation of the exceptional extension of the local border traffic regime area in Kaliningrad region of the Russian Federation and certain Polish administrative districts)¹². Správa sa zameriava na praktické vykonávanie tejto dohody vrátane počtu priechodov v rámci režimu malého pohraničného styku, organizačných ustanovení a výziev. V správe sa dospelo k záveru, že sa zdá, že režim funguje dobre, pričom je ale vzhľadom na krátky čas, ktorý uplynul od nadobudnutia jeho účinnosti, každé posúdenie obmedzené. Rada správu prijala pozitívne a očakáva ďalšiu správu o dva roky, keď by už malo byť dostupných viac údajov.

---

¹² COM(2014) 74 final, 17.2.2014, Report on the implementation and functioning of Regulation (EU) No 1342/2011 of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC) No 1931/2006 as regards the inclusion of the Kaliningrad oblast and certain Polish administrative districts in the eligible border area and on the bilateral agreement concluded thereof between Poland and the Russian Federation (Správa o vykonávaní a fungovaní nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1342/2011, pokiaľ ide o zahrnutie Kaliningradskej oblasti a niektorých poľských správnych oblastí do oprávnenej pohraničnej oblasti, a o dvojstrannej dohode uzatvorenej medzi Poľskom a Ruskou federáciou).

3.5. Nedostatky zistené prostredníctvom mechanizmu schengenského hodnotenia

Odborníci z členských štátov, Generálny sekretariát Rady a Komisia pravidelne hodnotia uplatňovanie schengenského *acquis* členskými štátmi podľa súčasného mechanizmu schengenského hodnotenia¹³.

V období od 1. novembra 2013 do 30. apríla 2014 boli vykonané schengenské hodnotenia policajnej spolupráce vo Švajčiarsku a Schengenského informačného systému (ďalej len „SIS“)/SIRENE v Estónsku, Lotyšsku, Litve, Maďarsku a Poľsku. Pokiaľ ide o SIS/Sirene, hodnotené členské štáty dosiahli vo všeobecnosti uspokojivý pokrok pri vykonávaní SIS II. Správy sa stále ešte dokončievajú, ale budú obsahovať tak pozitívne, ako aj negatívne pripomienky a odporúčania týkajúce sa o. i. komplexnejšieho využívania nových kategórií a funkcií upozornenia/zápisu. Ťažiskom bude efektívnejšie využívanie SIS II na vonkajších hraniciach.

Prípravy na nový mechanizmus schengenského hodnotenia už prebiehajú. V súlade s nariadením č. 1053/2013, ktorým sa vytvára hodnotiaci a monitorovací mechanizmus na overenie uplatňovania schengenského *acquis*¹⁴, bol zriadený Schengenský výbor, ktorý po prvýkrát rokoval 17. januára 2014 a témou rokovaní bolo praktické vykonávanie nového mechanizmu schengenského hodnotenia. V súlade s uvedeným nariadením sa stanovenie viacročného programu hodnotenia plánuje najneskôr na 27. mája 2014. Prvé hodnotenia podľa nového mechanizmu možno očakávať od januára 2015.

3.6. Zrušenie kontrol na vnútorných hraniciach s Bulharskom a Rumunskom

Rada ešte nemohla prijať rozhodnutie o zrušení kontrol na vnútorných hraniciach s týmito krajinami. Komisia naďalej plne podporuje pristúpenie Bulharska a Rumunska k schengenskému priestoru.

4. SPRIEVODNÉ OPATRENIA

4.1. Využívanie Schengenského informačného systému

V mnohých členských štátoch bolo spustenie SIS II spojené so zavedením nových systémov koncových používateľov alebo s významnou modernizáciou existujúcich systémov koncových používateľov, čo viedlo k celkovému skvalitneniu aplikácií, s ktorými pracujú príslušníci orgánov presadzovania práva v členských štátoch. Mnohé členské štáty zaviedli riešenia, vďaka ktorým sú možné viaceré vyhľadávania pomocou SIS II súčasne a podľa rozličných kritérií (napr. v prípade ukradnutého traktora sa vyhľadávajú upozornenia/zápisy o vozidlách a o priemyselnom vybavení súčasne). Pokiaľ ide o počet pozitívnych lustrácií (pozitívny výsledok vyhľadávania pomocou SIS II), súčasný systém vykazuje po etape zábehu v členských štátoch celkovo pozitívny trend s mierou pozitívnych lustrácií prekračujúcou mieru, ktorá sa dosiahla pri využívaní SIS 1+, o 3,5 %.

¹³ SCH/Com-ex (98) 26 def.

¹⁴ Ú. v. EÚ L 295, 6.11.2013, s. 27.

Hoci v roku 2011 došlo k hackerskému útoku proti dánskému N.SIS v rámci systému, ktorý predchádzal SIS II, Komisia uskutočnila konečné posúdenie efektívnosti vnútroštátnych bezpečnostných opatrení spolu s expertmi eu-LISA, členskými štátmi a s európskym dozorným úradníkom pre ochranu údajov. Odporúčania budú k dispozícii v druhom štvrtroku roku 2014.

Komisia naďalej pozorne sleduje vykonávanie SIS II zo strany členských štátov, s osobitným dôrazom na nové kategórie a funkcie upozornení/zápisov, keďže ešte stále mnohé členské štáty musia v plnej miere zaviesť tieto prvky do svojich systémov pre konečných používateľov. Komisia kladie v prvom rade dôraz na včasný výmaz upozornení/zápisov v SIS II zo strany členských štátov, keďže upozornenia/zápisy, ktoré už nie sú aktuálne, môžu spôsobiť dotknutým osobám nepríjemnosti a škodu. K hlavným príčinám omeškaní patria chýbajúce postupy a nedostatok kontroly zo strany zodpovedných vnútroštátnych orgánov, ako aj nedostatok jasných právnych ustanovení o termíne na výmaz upozornenia/zápisu. Komisia okrem toho zistila, že určité členské štáty majú problém so systematickým prikladaním európskeho zatýkacieho rozkazu k zápisom o osobe na účely jej zadržania, hoci ide o záväznú povinnosť. Takéto nepriloženie môže ohroziť platnosť príslušného zápisu. Komisia preto oslovila dotknuté členské štáty v tejto veci s cieľom dosiahnuť nápravu. V prípade potreby Komisia začne takisto vyšetřovania proti členským štátom, ktoré nespĺňajú právne požiadavky.

SIS II sa osvedčil ako dôležitý nástroj pre zisťovanie trás teroristov a cestujúcich kriminálnych gangov v prípadoch zmenenej totožnosti alebo falošných osobných dokladov totožnosti. Komisia a členské štáty úzko spolupracujú s cieľom plne využiť možnosti ponúkané osobitnou kategóriou upozornení/zápisov v SIS II, ktorá umožňuje diskrétno a osobitné kontroly osôb a určitých druhov predmetov. Po účinnej intervencii Komisie a ponúknutí riešení s ohľadom na intenzívnejšie využitie tejto kategórie upozornení/zápisov vykazujú štatistické údaje 30 % nárast počtu takýchto upozornení/zápisov.

4.2. Používanie vízového informačného systému

Od konca posledného hodnoteného obdobia (31. október 2013) spustil vízový informačný systém (ďalej len „VIS“) prevádzku 14. novembra 2013 v deviatom regióne (Stredná Ázia), v desiatom regióne (juhovýchodná Ázia) a v jedenástom regióne (okupované palestínske územie)¹⁵.

Poradie zavádzania VIS v treťom súbore regiónov sa určilo v septembri 2013¹⁶. Začatie prevádzky VIS je naplánované v dvanástom, trinástom, štrnástom a pätnástom regióne (Stredná Amerika, Severná Amerika, Karibik a Austrália) k 15. máju 2014 a v šestnástom regióne (západný Balkán a Turecko) k 25. septembru 2014.

---

¹⁵ Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 8. novembra 2013, ktorým sa určuje dátum začatia prevádzky vízového informačného systému (VIS) v deviatom, desiatom a jedenástom regióne (2013/642/EÚ).

¹⁶ Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 30. septembra 2013, ktorým sa určuje tretí a posledný súbor regiónov pre začatie prevádzky vízového informačného systému (VIS) (2013/493/EÚ).

Systém VIS funguje dobre a do 1. októbra 2013 sa prostredníctvom neho spracovalo 4,8 milióna žiadostí o schengenské víza, pričom bolo vydaných štyri milióny víz. Napriek pokračujúcemu úsiliu členských štátov aj naďalej zostáva hlavnou problémovou otázkou strednodobý až dlhodobý vplyv neoptimálnej kvality údajov (biometrických aj alfanumerických), ktoré konzulárne orgány členských štátov vkladajú do systému VIS. Príčinou môžu byť neúplné údaje (napr. ak nie sú rozličné žiadosti o víza pre tú istú osobu alebo spolucestujúcich rodinných príslušníkov spojené) alebo neštruktúrované údaje (žiadosť nie je podaná v požadovanom formáte), ako aj nedostatočná kvalita odtlačkov prstov. Dôsledkom toho môžu byť informácie pre osoby vydávajúce víza nespoľahlivé a spôsobovať rovnako ťažkosti pri konzultáciách s inými členskými štátmi, ktoré predchádzajú vydaniu víz.

Používanie odtlačkov prstov na účely preverovania držiteľov víz na schengenských hraničných priechodoch bude povinné od októbra 2014. Hoci niektoré členské štáty takéto preverovanie už vykonávajú, je dôležité, aby všetky členské štáty dodržali uvedený termín. Z údajov, ktoré má k dispozícii agentúra eu-LISA, vyplýva, že v období od novembra 2013 do januára 2014 sa na vonkajších hraniciach v rámci VIS celkovo vykonalo 152 262 preverení prostredníctvom odtlačkov prstov¹⁷.

4.3. Vízová politika a readmisné dohody

Zmena nariadenia č. 539/2001, ktorou sa zavádza nový mechanizmus pozastavenia a revidovaný mechanizmus reciprocity

Dňa 11. decembra 2013 Európsky parlament a Rada prijali zmenu nariadenia č. 539/2001, ktorou sa okrem iného stanovil nový mechanizmus pozastavenia a revidovaný mechanizmus reciprocity.¹⁸ Zmena nadobudla platnosť 9. januára 2014.

Nový mechanizmus pozastavenia

V súlade s ustanoveniami týkajúcimi sa nového mechanizmu pozastavenia by mohol byť tento mechanizmus používaný ako núdzové opatrenie v situáciách, keď by bezvízový režim s treťou krajinou viedol k podstatnému zvýšeniu počtov neregulárnych migrantov alebo zamietnutých žiadateľov o azyl z uvedenej tretej krajiny, čoho dôsledkom by vznikol neprimeraný tlak na azylový systém niektorého členského štátu. Uplatňovanie príslušného mechanizmu nie je automatické: v prípade žiadosti ktoréhokoľvek z členských štátov o uplatnenie mechanizmu pozastavenia bude Komisia musieť na základe jasných a prísnych kritérií preveriť všetky relevantné faktory vrátane možného vplyvu na vzťahy EÚ a príslušnej tretej krajiny. Ak Komisia po preskúmaní všetkých skutočností a relevantných prvkov zistí, že bezvízový styk by vo vzťahu k príslušníkom konkrétnej tretej krajiny mal byť pozastavený,

¹⁷ Tieto preverenia uskutočnilo predovšetkým 6 členských štátov, ostatné členské štáty tieto preverovania nevykonávali, príp. na úrovni menej ako 100 prípadov mesačne. Pre porovnanie, za to isté obdobie sa v celom schengenskom priestore v rámci VIS vykonalo 6 159 564 preverení prostredníctvom alfanumerických údajov (číslo vízovej nálepky).

¹⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1289/2013, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 539/2001 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti, Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013.

predloží výboru, v ktorom sú zastúpené všetky členské štáty, návrh rozhodnutia, ktorým sa pozastavuje bezvízový styk, pričom príslušný výbor bude musieť k predmetnému návrhu vydať svoje stanovisko. Komisia sa takisto zaväzuje, že pred predložením akéhokoľvek opatrenia pozastavenia bude politicky rokovať s Európskym parlamentom.

Revidovaný mechanizmus reciprocity

V rámci legislatívnych rokovaní Európsky parlament a viaceré členské štáty vyjadrili potrebu posilneného mechanizmu reciprocity v prípade, keď tretia krajina vyňatá z vízovej povinnosti zavedie alebo nezruší vízovú povinnosť pre občanov jedného alebo viacerých členských štátov, a to v záujme zvýšenia efektivity mechanizmu reciprocity a zabezpečenia solidarity medzi členskými štátmi.

Hlavnými zmenami zavedenými v rámci revidovaného mechanizmu reciprocity je skutočnosť, že počas obdobia dvoch rokov od oznámenia stavu neuplatňovania reciprocity Komisia môže kedykoľvek prijať vykonávajúci akt s cieľom pozastaviť bezvízový režim pre určité kategórie príslušníkov príslušnej tretej krajiny na obdobie maximálne šiestich mesiacov, s možnosťou predĺženia o ďalšie obdobia maximálne šiestich mesiacov; ak sa Komisia rozhodne neprijať takýto akt, musí predložiť správu, v ktorej vysvetlí dôvody, pre ktoré nenavrhuje príslušné opatrenie. Ak navyše po dvoch rokoch od oznámenia stavu neuplatňovania reciprocity príslušná tretia krajina naďalej požaduje víza od občanov jedného alebo viacerých členských štátov, Komisia prijme delegovaný akt s cieľom opätovne uložiť všetkým občanom príslušnej tretej krajiny vízovú povinnosť na obdobie 12 mesiacov. Proti nadobudnutiu účinnosti tohto delegovaného aktu by sa mohol vyjadriť Európsky parlament alebo Rada.

Hoci Komisia víta prijatie zmeny, ktorá má za cieľ zvýšenie dôveryhodnosti spoločnej vízovej politiky a zaručenie väčšej solidarity medzi členskými štátmi, domnieva sa, že právomoci, ktoré jej boli udelené v súvislosti s revidovaným mechanizmom reciprocity, nie sú v súlade s článkami 290 a 291 ZFEÚ, a požiadala o anuláciu určitých ustanovení nariadenia č. 1289/2013 v súlade s vyhláseniami Komisie pri príležitosti prijatia zmeny zo strany Európskeho parlamentu¹⁹ a Rady.

Mechanizmus monitorovania krajín západného Balkánu po liberalizácii vízového režimu

Podľa údajov Eurostatu bol celkový počet žiadostí o azyl z piatich štátov západného Balkánu oslobodených od vízovej povinnosti²⁰ v roku 2013 v schengenskom priestore a v krajinách uchádzajúcich sa o účasť na schengenskom priestore o približne 12,5 % vyšší ako v roku 2012²¹. Situácia teda naďalej ovplyvňovala fungovanie bezvízového cestovného režimu medzi západným Balkánom a EÚ. Nárast počtu žiadateľov o azyl v roku 2013 bol podobný roku 2012.

¹⁹ Pozri <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-011+DOC+XML+V0//EN&language=EN>

²⁰ Od konca roku 2009 sa v súlade s nariadením č. 539/2001 na občanov bývalej Juhoslovskej republiky Macedónsko, Čiernej Hory a Srbska, ktorí sú držiteľmi biometrického pasu, vzťahuje bezvízový styk pri ceste do členských štátov EÚ. Za rovnakých podmienok sa bezvízový styk pri cestách do členských štátov EÚ uplatňuje od 15. decembra 2010 na občanov Albánska a Bosny a Hercegoviny.

²¹ Je nutné poznamenať, že údaje Eurostatu za rok 2012 sa nevzťahujú na Chorvátsko, pretože ešte nebolo členským štátom EÚ.

Príslušníci piatich štátov západného Balkánu oslobodených od vízovej povinnosti predstavovali v roku 2013 takmer 12 % všetkých žiadateľov o azyl v krajinách schengenského priestoru a v krajinách uchádzajúcich sa o účasť na schengenskom priestore v porovnaní s 13,4 % za rok 2012. Približne 93 % týchto žiadostí v roku 2013 bolo podaných v šiestich najdotknutejších krajinách schengenského priestoru, ktorými boli Nemecko, Francúzsko, Švédsko, Belgicko, Švajčiarsko a Luxembursko. Celková miera uznávania²² žiadostí o medzinárodnú ochranu na prvom stupni zo strany občanov piatich západobalkánskych štátov v schengenskom priestore a v krajinách uchádzajúcich sa o účasť na schengenskom priestore bola v roku 2013 pod hranicou 2 %.

Srbi predstavovali vôbec najväčšiu skupinu žiadateľov a podiel žiadostí od príslušníkov Albánska sa významne zvýšil. K najdotknutejším prijímajúcim krajinám patrí Nemecko, ktoré zostáva naďalej hlavnou cieľovou krajinou (pričom jeho podiel sa stále zvyšuje) a za ktorým nasledujú Francúzsko a Švédsko.

Komisia predložila 28. novembra 2013 Štvrtú správu o monitorovaní krajín západného Balkánu po liberalizácii vízového režimu²³, v ktorej posudzuje vykonané opatrenia, preskúmava ich fungovanie a predkladá odporúčania s ohľadom na bezvízový cestovný režim.

Readmisné dohody, dohody o zjednodušení udeľovania víz a liberalizácia vízového režimu

S cieľom uľahčiť readmisiu osôb s neoprávneným pobytom v členskom štáte bola 16. decembra 2013 podpísaná readmisná dohoda s Tureckom. Pri tejto príležitosti sa začal dialóg o liberalizácii vízového režimu. EP dal svoj súhlas k príslušnej readmisnej dohode 26. februára 2014 a Rada sa chystá teraz prijať rozhodnutie o uzavretí príslušnej dohody.

Pokiaľ ide o nadobudnutie účinnosti readmisnej dohody a dohody o zjednodušení udeľovania víz s Kapvedskou republikou, stále sa čaká na ukončenie ratifikačných postupov zo strany Kapverd (ratifikačné postupy na strane EÚ už boli dokončené). Súhlas EP s readmisnou dohodou a s dohodou o zjednodušení udeľovania víz s Arménskom bol udelený 9. októbra 2013 a obe dohody nadobudli účinnosť 1. januára 2014. Readmisná dohoda s Azerbajdžanom bola podpísaná 28. februára 2014 (dohoda o zjednodušení udeľovania víz bola podpísaná už v novembri 2013). EP dal svoj súhlas 12. marca 2014 a predpokladá sa, že dohody nadobudnú účinnosť do leta. Rokovania o readmisii a zjednodušení udeľovania víz s Bieloruskom boli oficiálne spustené 29. januára 2014 po tom, ako v roku 2011 bol predložený prvotný návrh na začatie rokovaní. Očakáva sa, že prvé kolo technických rokovaní sa usporiada v polovici júna 2014. Rokovania o readmisii s Marokom budú opätovne spustené 11. a 12. júna súčasne s rokovaniami o dohode o zjednodušení udeľovania víz.

²² Miera uznávania sa vypočítava ako pomer rozhodnutí prvého stupňa o udelení ochrany podľa Ženevského dohovoru o právnom postavení utečencov alebo postavenia doplnkovej ochrany na celkový počet prijatých rozhodnutí prvého stupňa (celkový počet rozhodnutí prvého stupňa zahŕňa rozhodnutia o udelení ochrany podľa Ženevského dohovoru o právnom postavení utečencov alebo postavenia doplnkovej ochrany, ako aj rozhodnutia o udelení iného postavenia, napr. humanitárneho charakteru, a odmietnutých žiadostí).

²³ COM(2013) 836 v final.

V decembri 2013 spoluzákonodarcovia odsúhlasili bezvízový styk pre občanov Moldavskej republiky, ktorí sú držiteľmi biometrického pasu. Od 28. apríla 2014 môžu cestovať do krajín schengenského priestoru bez víz. Vo februári 2014 dosiahli spoluzákonodarcovia dohodu o zmene nariadenia č. 539/2001 s cieľom zrušiť vízovú povinnosť pre občanov 16 malých karibských a tichomorských ostrovných štátov, ako aj Spojených arabských emirátov, Peru a Kolumbie. Táto zmena nadobudne účinnosť ešte pred polovicou júna, ale bezvízový styk sa pre štátnych príslušníkov týchto krajín stane realitou až po tom, ako nadobudnú účinnosť dohody o bezvízovom styku medzi EÚ a každou z týchto krajín. Pokiaľ ide o Kolumbiu a Peru, Komisia bude navyše musieť predložiť posúdenie splnenia príslušných kritérií pred tým, ako požiadala o povolenie rokovať o týchto dohodách.